

Programma van toetsing en afsluiting Schooljaar 2022 - 2023

Havo 5 Stadslyceum

H.N. Werkman Stadslyceum -
H.N. Werkman College, atheneum, havo, mavo, vbo
Nieuwe Sint Jansstraat 11
9711 VG Groningen

Inleiding

Beste leerling,

Voor je ligt het Programma van Toetsing en Afsluiting met daarin o.a. het PTA van alle vakken. In dit Programma van Toetsing en Afsluiting vind je twee dingen:

- De regelgeving die binnen het H.N. Werkman Stadslyceum wordt gehanteerd
- Het PTA per vak.

Dit vormt samen met het profielwerkstukboek, het examenreglement van Openbaar Onderwijs Groningen en het examenbesluit VO, allen te vinden op de website, het volledige PTA.

In het PTA vind je een overzicht van de eisen die bij de verschillende vakken aan je gesteld worden. In dit Programma van Toetsing en Afsluiting is de algemene regelgeving van de school opgenomen, die van toepassing is op toetsen, praktische opdrachten, handelingsdelen en/of schoolexamenonderdelen. In het PTA van elk vak wordt aangegeven hoe de weging van de toetsen en praktische opdrachten is. Ook wordt aangegeven of een toets wel of niet herkansbaar is.

Het volledige PTA staat vanaf 1 oktober van elk jaar op de website van de school. Hier vind je ook het examenreglement Openbaar Onderwijs Groningen en het examenbesluit VO. Zorg dat je goed weet wat erin staat, zodat je weet wat er van je verwacht wordt.

Tot slot wenst de examencommissie je mede namens je docenten en alle andere medewerkers heel veel succes in het examenjaar!

Ingrid Veening,

Examensecretaris H.N. Werkman Stadslyceum

1. ALGEMEEN

- 1.1 Dit Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) biedt informatie over toetsstof, toetsvormen en toetsduur, beoordelingscriteria, wegingsfactoren en de regels die gelden bij de toetsing in het examenjaar van het atheneum van het H.N. Werkman Stadslyceum te Groningen. Dit PTA 2022-2023 is geldig voor alle leerlingen die in het schooljaar 2022-2023 in één of meerdere vakken havo examen doen aan het H.N. Werkman Stadslyceum.
- 1.2 Dit PTA wordt jaarlijks voor 1 oktober opgesteld en voor 1 oktober van het schooljaar (digitaal) aan de examenleerlingen en de onderwijsinspectie (hierna te noemen inspectie) verstrekt.
- 1.3 De MR van het Stadslyceum heeft met dit PTA ingestemd.
- 1.4 Overzicht van afkortingen die in dit programma gebruikt worden:
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting
SE	Schoolexamen of Schoolexametoets
CE	Centraal Examen (landelijk)
LOB	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
C	Toetscode: - A, B, C enz. voor SE - PO1, PO2 enz. voor praktische opdrachten of SE-practicum - PO voor het gemiddelde van PO1, PO2 enz.
SE1	SE-periode 1 enz.
IOT	Intern Ondersteuningsteam

2. DATA

- 2.1 Leerlingen krijgen aan het begin van het schooljaar een formulier waarop de in Magister geregistreerde persoonsgegevens en het vakkenpakket staan. Leerlingen moeten controleren of de gegevens op dit formulier juist zijn en het voor de op het formulier genoemde datum inleveren.
- 2.2 De data van de schoolexamens worden opgenomen in het SE-rooster. Deze wordt voor 1 oktober 2022 op de website van school geplaatst. Op de website staat altijd de meest actuele versie van het SE-rooster.
- 2.3 De data en tijden van de eindexamens zijn opgenomen in het PTA.
- 2.4 Het tijdschema van het profielwerkstuk staat vermeld in een afzonderlijk profielwerkstukboek.

3. LESSEN, VAKKEN EN PERIODES

- 3.1 Leerlingen die om redenen van medische aard niet aan sportoriëntatie kunnen deelnemen, kunnen een attest aanvragen bij de examencommissie, mits zij hun onvermogen aannemelijk kunnen maken bij het IOT. Zij zullen uiterlijk 10 oktober 2022, of zodra de situatie zich aandient, daarvoor een door een daartoe bevoegde deskundige opgestelde verklaring moeten inleveren. De uren moeten in overleg met de teamleider wel op school gemaakt worden.
- 3.2 Tijdens de SE-toetsweken vervallen de lessen.
- 3.3 Als niet alle gereserveerde dagen nodig zijn om het SE-rooster "rond" te krijgen, dan gaan de lessen op de overige dagen gewoon door.
- 3.4 De in het PTA genoemde eindtermen verwijzen naar de eindtermen zoals deze voor de verschillende vakken zijn vastgesteld. Een lijst met uitgewerkte eindtermen is voor elk vak terug te vinden op examenblad.nl
- 3.5 Het examenjaar is verdeeld in drie SE-periodes en een periode voor examenvoorbereiding. De SE-periodes bestaan steeds uit een aantal lesweken gevolgd door een SE-toetsweek
- SE-periode 1 loopt van het begin van het schooljaar tot halverwege week 45 2022.
- SE-periode 2 loopt van halverwege week 45 2022 tot halverwege week 4 2023. De kijk en luistertoetsen van de moderne vreemde talen horen ook bij SE-periode 2, maar worden om organisatorische redenen afgenomen aan het einde van week 4 en in week 5 van 2023.
- SE-periode 3 loopt van halverwege week 4 tot begin week 13 2023.
- Vanaf week 13 2023 begint de periode van examenvoorbereiding.
- De herkansingen van alle SE-periodes worden gepland in week 14 2023.

4. SCHOOLEXAMENS

- 4.1 Schoolexamens worden afgenomen tijdens SE-toetsweken. De data van de SE-weken staan in de jaaragenda. Het rooster voor de SE-weken verschijnt voor 1 oktober 2022 op de website. Op de website staat altijd de meest actuele versie van dit SE-rooster.
- 4.2 Deelname aan geplande schoolexamens en geplande praktische opdrachten is verplicht. Het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de aangegeven deadline is verplicht.
- 4.3 De laatste mogelijkheid om nog een SE-toets te maken of een PO in te leveren is vrijdag 7 april 2023. Als er SE-onderdelen missen dan wordt er geen SE-eindcijfer gegeven en mag de leerling voor dat betreffende vak niet deelnemen aan het CE.
- 4.4 Het profielwerkstuk moet worden gemaakt volgens de aanwijzingen in het profielwerkstukboek.
- 4.5 De eisen waaraan opdrachten en po's moeten voldoen en de data waarop deze moeten zijn ingeleverd staan vermeld op een beoordelingsformulier dat door de vakdocenten van tevoren wordt uitgereikt en dat daarna deel uitmaakt van de betreffende opdracht.
- 4.6 In het PTA is aangegeven welke hulpmiddelen leerlingen bij de schoolexamens zelf moeten meenemen, zoals een woordenboek, rekenmachine, informatieboekje, schrijfdossier e.d.
- 4.7 Bij het schoolexamen en het centraal examen mag alleen gebruikt gemaakt worden van een door school verstrekte atlas (Alleen bij de SE's) en een door school verstrekte BINAS. Een leerling mag geen gebruik maken van een BINAS uit het boekenpakket.
- Bij Latijn wordt gebruik gemaakt van een door school verstrekt woordenboek La-Ne.
- 4.8 Schoolexamens worden gemaakt op door de school verstrekt papier. Schoolexamens worden met zwarte of blauwe pen geschreven. Er mag niet met potlood geschreven worden.
- 4.9 In de toetsruimte mogen geen meegebrachte digitale middelen (telefoons, horloges, tablets, etc) aanwezig zijn. De leerling is zelf verantwoordelijk voor het vooraf buiten de toetsruimte opbergen van genoemde items. Het wel

- meenemen van bovengenoemde digitale middelen wordt gezien als een onregelmatigheid, zie artikel 9.
- 4.10 Het meenemen van horloges naar de toetsruimte is niet toegestaan. In elke toetsruimte is een klok aanwezig.
- 4.11 Leerlingen die toestemming gekregen hebben van de examencommissie mogen hun werk op een door de school verstrekte laptop maken. (zie 8.5 voor de voorwaarden)
- 4.12 Bij alle toetsen is het gebruik van een verklarend Nederlands woordenboek toegestaan, tenzij in het PTA is aangegeven dat dit niet mag. Bij de vreemde talen is daarnaast het gebruik van een woordenboek van en naar de doeltaal toegestaan, tenzij in het PTA is aangegeven dat het gebruik hiervan niet is toegestaan.
- 4.13 Als een leerling klaar is met het maken van een SE, dan is de leerling er verantwoordelijk voor dat alle beschreven bladen worden ingeleverd bij de surveillant.
- 4.14 Bij alle SE's wordt toezicht gehouden door een door de directeur aangewezen personeelslid van de school.
- 4.15 Als een leerling deelneemt aan een SE, dan behoudt het door de leerling gemaakte werk zijn geldigheid. Als een leerling door ziekte tijdens een toets de zitting moet verlaten dan moet hij dat melden bij de surveillant en zich direct melden bij de teamleider of de examensecretaris. Deze beslist wat er verder moet gebeuren.
- 4.16 Een klacht over de gang van zaken bij de afname van een toets moet binnen 24 uur na afname per mail worden gemeld bij de examencommissie.
- 4.17 De laatste mogelijkheid om vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld af te sluiten is vrijdag 7 april 2023.

5. BEOORDELING EN RAPPORTAGE

- 5.1 Cijfers voor toetsen worden in 1 decimaal nauwkeurig gegeven op een schaal van 1 tot en met 10, tenzij de beoordeling niet in cijfers is.
- 5.2 Het eindresultaat van alle SE's, dat na afloop van de laatste SE-toets voor een vak wordt vastgesteld, wordt in 1 decimaal nauwkeurig gegeven, als het een cijfer betreft. De formule die gebruikt wordt voor het berekenen van het SE-cijfer staat op de vakpagina van elk afzonderlijk vak, verderop in dit PTA.
- Voor vakken met een schoolexamen en een centraal examen wordt het SE-cijfer berekend als het gewogen gemiddelde van het resultaat van de in het PTA vermelde toetsen en dit wordt vervolgens afgerond op één decimaal. Voor vakken met uitsluitend een SE-cijfer wordt het SE-cijfer berekend als het gewogen gemiddelde van het resultaat van de in het PTA vermelde toetsen/opdrachten en dit wordt eerst afgerond op één decimaal en daarna afgerond op een geheel cijfer.
- Voor het vak LO wordt geen beoordeling in cijfers gegeven. Dit vak wordt beoordeeld met een O, een V of een G.
- 5.3 De beoordeling van de toetsen wordt bekend gemaakt op of vóór de data die in het jaaroverzicht zijn vermeld.
- 5.4 Het schriftelijke werk met de daarin aangebrachte correcties en notities wordt met de leerlingen besproken voor het intekemoment van de herkansing van de betreffende periode.
- 5.5 Alleen als een leerling om geoorloofde redenen niet bij de bespreking van het werk aanwezig heeft kunnen zijn heeft de leerling nog recht op de inzage, dan op een door de docent vastgesteld moment.
- 5.6 Aan leerlingen wordt geadviseerd om ook zelf de resultaten van de schoolexamentoetsen bij te houden.
- 5.7 Indien één of meerdere cijfers in Magister niet correct zijn, moet de leerling dat onmiddellijk met de docent bespreken. De docent is verantwoordelijk voor het juiste cijfer in Magister. Voor de cijfers die vanaf het begin van het schooljaar tot en met 15 maart in Magister worden ingevoerd, geldt dat deze 10 werkdagen na invoer definitief vastgesteld zijn. De cijfers die na 15 maart nog worden ingevoerd zijn definitief op de dag dat de exameninformatiebijeenkomst plaatsvindt. De datum van deze exameninformatiebijeenkomst staat in artikel 12.2.
- 5.8 Problemen met de registratie van cijfers dienen aan de examencommissie te worden voorgelegd, die hierover een beslissing neemt.
- 5.9 Wie niet voor de in artikel 18.2 genoemde datum bezwaren heeft aangetekend tegen één of meerdere cijfers in het SE-resultatenoverzicht, gaat akkoord met de daarin vermelde cijfers.
- 5.10 Het SE, de normen en het gemaakte werk worden door de docent overeenkomstig de in artikel 14.1 genoemde termijn bewaard.
- 5.11 Als een leerling bij het bespreken van het gemaakte SE-werk constateert dat er een fout is gemaakt in de beoordeling dan neemt de leerling direct na de bespreking contact op met de vakdocent. De leerling bespreekt het bezwaar met de vakdocent die het werk heeft beoordeeld. Als het bezwaar blijft bestaan dan kan de leerling binnen 5 werkdagen na de bespreking per mail een gemotiveerd bezwaar indienen bij de examencommissie. De examencommissie besluit vervolgens wat er verder gebeurt.
- De examencommissie stelt de betreffende leerling en vakdocent per mail op de hoogte van de verdere procedure.
- 5.12 Voor maatschappijleer, ckv en het profielwerkstuk geldt een combinatiecijfer. Uitleg hierover bij 6.11.
- 5.13 Leerlingen die in een voorgaand schooljaar nog niet het volledige programma voor een vak hebben afgelegd, moeten een inhaalprogramma volgen om alsnog aan de eisen voor het voor hen geldende examenprogramma te voldoen. Dit inhaalprogramma moet voor de kerstvakantie afgerond zijn. Pas als het volledige programma is afgelegd, kan de school een SE-resultaat vaststellen. (zie ook 6.9)

6. INHALEN EN HERKANSEN

- 6.1 Een leerling die in een SE-periode één toets mist, moet deze inhalen tijdens de herkansing die wordt aangeboden na SE-periode 3. Een toets die dan wordt ingehaald kan niet worden herkanst.
- 6.2 Een leerling die om welke reden dan ook in één van de SE-perioden twee toetsen of meer toetsen gemist heeft, moet één van de gemiste toetsen inhalen op het herkansingsmoment dat wordt aangeboden na SE-periode 3. Voor de overige gemiste toetsen maakt de leerling een afspraak met de teamleider om de data van deze in te halen toetsen vast te leggen. De toets die na periode 3 wordt ingehaald kan niet worden herkanst.
- 6.3 Een leerling die in een SE-periode alle SE-toetsen op het in het SE-rooster afgesproken tijdstip heeft gemaakt dan verdient per periode één herkansing. Zo kan een leerling in een schooljaar maximaal 3 herkansingen verdienen. Niet alle toetsen kunnen worden herkanst; in het PTA staat vermeld of een SE-toets wel of niet herkansbaar is. Bij herkansen geldt het hoogste cijfer.
- 6.4 Na SE-periode 3 wordt de mogelijkheid geboden om maximaal 3 SE's te herkansen. Voor de herkansingen die worden aangeboden na SE-periode 3 moet de leerling zich via Magister inschrijven voor het verdiende aantal herkansingen (maximaal 3). Daarbij heeft de leerling vrije keuze welke vakken en SE's hij gaat herkansen, met de restrictie dat er maximaal 2 SE's uit één periode herkanst mogen worden. De exacte data voor deze herkansingen staan in het jaaroverzicht vermeld.
- 6.5 Inschrijving voor herkansing moet plaatsvinden op de data en de tijden die in het jaaroverzicht vermeld zijn. Dit gebeurt digitaal via Magister. Niet op tijd inschrijven betekent dat er geen herkansing gedaan mag worden.
- 6.6 Een leerling die om welke reden dan ook een toets niet kan herkansen op de aangegeven of afgesproken dag, heeft

- 6.7 geen recht op inhalen van de herkansing.
Alleen in uitzonderlijke gevallen kan de examencommissie van de inhaal/herkansregels afwijken. De examencommissie bepaalt in welke gevallen er sprake is van een uitzonderlijk geval.
- 6.8 Het niet of niet tijdig inleveren van een werkstuk of het zonder geldige reden niet op een afgesproken tijdstip afleggen van een spreekbeurt, presentatie of mondeling wordt beschouwd als onregelmatigheid. Hiervoor is een aparte regeling opgenomen in artikel 9 ONREGELMATIGHEDEN.
- 6.9 Als op de in artikel 18.2 genoemde datum één of meer SE-resultaten niet beschikbaar zijn, kan een leerling niet worden toegelaten tot het centraal examen van het betreffende vak of die betreffende vakken.
- 6.10 Het combinatiecijfer is een gemiddelde van de op helen afgeronde cijfers van maatschappijleer, ckv en het profielwerkstuk. Voor VWO leerlingen met een havo-diploma geldt dat ze van wetswege een vrijstelling krijgen voor de vakken maatschappijleer en CKV. Voor deze leerlingen bestaat het combinatiecijfer alleen uit het cijfer van het profielwerkstuk.
- 6.11 Herkansing onderdelen van het combinatiecijfer
Elke leerling mag in havo 5 een herkansing doen voor CKV en /of maatschappijleer. De datum van deze herkansing wordt opgenomen in de jaaragenda. De herkansing voor CKV en/of maatschappijleer is een herkansing over de hele stof en het cijfer van de herkansing vervangt het eindcijfer van havo 4.
Herkansing profielwerkstuk: Leerlingen die op het PWS lager dan een 3,5 halen, krijgen de mogelijkheid om het cijfer voor het PWS tot maximaal een 3,5 te verhogen. De examencommissie bepaalt de voorwaarden waaraan in dit geval door de leerling moet worden voldaan.
- 6.12 Voor leerlingen die examens doen in het vak Latijn en ook het vak CKV hebben afgesloten, geldt dat ckv geen deel hoeft uit te maken van het combinatiecijfer. Deze leerlingen maken de keuze of ze het vak CKV wel of niet mee laten tellen. Deze leerlingen maken hun keuze schriftelijk bij de examensecretaris bekend uiterlijk 7 april 2023. Indien de leerling niet aangeeft wat zijn keuze is, kiest de school de voor de leerling cijfermatig meest gunstige optie. Leerlingen die het vak Latijn laten vallen moeten het vak CKV alsnog afronden. Dit moet gedaan zijn voordat de SE-cijfers vastgesteld worden.

7. REGELING VOOR DOUBLANTEN EXAMENKLAS

- Voor leerlingen die op locatie Stadslyceum gezakt zijn en het schooljaar overdoen geldt in het schooljaar 2022-2023:
- 7.1 Voor het vak O&O wordt bij een voldoende resultaat een vrijstelling verleend. Het resultaat van de meesterproef mag dan ook blijven staan. Bij overdoen geldt het hoogste eindcijfer.
- 7.2 Voor het vak sportoriëntatie wordt bij V of G vrijstelling verleend.
- 7.3 Het mondeling examen talen mag worden overgedaan, maar dat hoeft niet. Bij wel overdoen geldt het hoogste cijfer.
- 7.4 Alle cijfers van PO's mogen blijven staan. Ze mogen echter ook opnieuw gedaan worden, bij overdoen telt het hoogste cijfer.
- 7.5 De praktijkonderdelen van kunst muziek, kunst dans en kunst beeldend mogen over gedaan worden, maar dit hoeft niet. Als je de praktijkonderdelen wel overdoet moeten alle onderdelen overgedaan worden. Als eindcijfer telt het hoogste eindcijfer.
- 7.6 In alle gevallen moet een leerling de tijd die vrij valt als gevolg van een vrijstelling, in overleg met de mentor, aan zelfstudie in de mediatheek op school besteden.
- 7.7 Aan het begin van het schooljaar, voor 10 oktober 2022, legt de leerling bij de examensecretaris vast, welke onder 7.1, 7.3, 7.4 en 7.5 genoemde onderdelen opnieuw worden gedaan.
- 7.8 De onder 7.1, 7.3, 7.4 en 7.5 genoemde onderdelen die niet opnieuw gedaan worden tellen voor het bepalen van het SE-cijfer mee volgens de in het huidige schooljaar gebruikte wegingsfactoren.
- 7.9 Alle overige toetsen moeten opnieuw gedaan worden, waarbij het cijfer van het nieuwe schooljaar geldt.
- 7.10 Het eindcijfer van de voorexamenklas blijft, indien gunstig, staan en telt mee volgens het percentage dat in het huidige PTA wordt genoemd.
- 7.11 Dyslectische leerlingen kunnen een verzoek indienen bij de examencommissie om ontheffing van literatuurtoetsen en/of kijk/luistertoetsen, vrijstelling voor deze toetsen is alleen mogelijk als het cijfer voor deze toetsen een 5,5 of hoger is. De examencommissie besluit hierover. Indien een dergelijke toets wel opnieuw gemaakt wordt, telt het hoogste cijfer. Het verzoek moet voor 10 oktober 2022 schriftelijk ingediend worden bij de examencommissie.

8. FACILITEITEN

- 8.1 Een leerling met een psychische aandoening, die gevolgen heeft voor de concentratie, een handicap zoals dyslexie, een visuele of gehoorafwijking mag bij SE-toetsen 20% van de toetsduur langer doorwerken, bij het CE 30 minuten, als uit een officiële verklaring zoals genoemd onder 8.4 blijkt dat de leerling hierbij gebaat is.
- 8.2 Een leerling waarvoor Nederlands de tweede taal is kan extra tijd krijgen voor het maken van de SE- en CE-toetsen als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
- Je hebt onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal,
  - Nederlands is niet je moedertaal,
  - je hebt minder dan zes jaar onderwijs in Nederland gevolgd.
- Een verzoek voor extra tijd moet voor 10 oktober 2022 schriftelijk bij de examencommissie ingediend worden
- 8.3 Een leerling, zoals omschreven in 8.1, mag bij SE- en CE-toetsen gebruik maken van een passend hulpmiddel zoals gesproken examens, laptop of braille, als uit een officiële verklaring zoals genoemd onder 8.4 blijkt dat de leerling hierbij gebaat is. Om bij het examen gebruik te kunnen maken van deze hulpmiddelen is de voorwaarde is dat de leerling het hulpmiddel moet hebben aangevraagd op 1 december van het voorexamenjaar en er mee moet hebben gewerkt tijdens de tweede, derde en vierde toetsperiode in dat voorexamenjaar.
- 8.4 Leerlingen, die in aanmerking willen komen voor extra tijd, of andere faciliteiten moeten zorgen voor een deskundigenverklaring die door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld. In het geval van een objectief waarneembare lichamelijke handicap is een deskundigenverklaring niet vereist. Uit de verklaring moet duidelijk blijken dat de leerling gebaat is bij extra tijd. Elke andere aanpassing kan slechts worden toegestaan voor zover daartoe in de deskundigenverklaring een voorstel voor wordt gedaan. Deze verklaringen (of een kopie ervan) moeten worden opgenomen in het leerlingendossier bij de administratie.
- 8.5 Leerlingen die menen recht te hebben op één of meer hulpmiddelen of extra tijd dienen voor 10 oktober 2022 een verzoek, met daarbij gevoegd een kopie van de verklaring zoals genoemd in 8.4, in bij de examensecretaris. Deze controleert samen met het IOT aan de hand van de verklaring zoals genoemd in 8.4 of daarin expliciet genoemd wordt dat de leerling gebruik mag maken van de gevraagde hulpmiddelen/ recht heeft op extra tijd.
Ook leerlingen die in eerdere jaren al gebruik gemaakt hebben van hulpmiddelen of extra tijd dienen deze voor het

- examenjaar opnieuw aan te vragen.
- 8.6 Voor de eerste SE-periode zorgt het IOT voor een overzicht van alle leerlingen die in aanmerking komen voor extra tijd of recht hebben op het gebruik van hulpmiddelen.
- 8.7 Leerlingen die gespreid examen willen doen of zich terug willen trekken voor het examen moeten schriftelijk contact opnemen met de examencommissie om de mogelijkheden te bespreken.
- 8.8 Als er in de loop van het schooljaar noodzaak blijkt te bestaan voor het aanvragen van extra tijd of andere faciliteiten dan moet de examencommissie daarvan direct schriftelijk op de hoogte gebracht worden. De examencommissie bepaalt in zo'n geval of het nog mogelijk is om extra tijd of andere faciliteiten toe te kennen.

9. ONREGELMATIGHEDEN

- 9.1 Bij onregelmatigheden (zoals gebruik maken van niet toegestane hulpmiddelen (waaronder telefoons, niet toegestane communicatie), spieken, fraude, het niet (tijdig) inleveren van po's, het niet maken van toetsen, het niet voldoende maken van handlingsdelen, ongeoorloofde absentie, plagiaat in PWS, etc) kan de examencommissie de rector adviseren om maatregelen nemen.
- 9.2. De maatregelen, bedoeld in lid 9.1, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
- het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd (school)examen in door de rector aan te wijzen onderdelen.
- Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de leerling dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- 9.3. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de leerling minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de leerling.
- 9.4. De leerling kan tegen een beslissing van de rector van de school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de rector geen deel uitmaken. Adres van de commissie van beroep is: Openbaar Onderwijs Groningen, Postbus 744, 9700 AS Groningen. E-mail: klachten@o2g2.nl
- 9.5. In overeenstemming met artikel 30a van de wet op het voortgezet onderwijs wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de leerling is bekendgemaakt, schriftelijk ingediend bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de leerling alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de leerling, aan de ouders, voogden of verzorgers van de leerling indien deze minderjarig is, aan de rector en aan de inspectie.
- 9.6 Een leerling is geoorloofd absent als hij tijdig en op de juiste manier door een ouder of wettelijk vertegenwoordiger met een goede reden is afgemeld. In alle andere gevallen is een leerling ongeoorloofd afwezig.
- 9.7 Als wordt vastgesteld dat er een onregelmatigheid wordt begaan /fraude wordt gepleegd dan brengt de surveillant de examencommissie daar direct van op de hoogte. De examencommissie handelt dan naar bevind van zaken.

10. AFWEZIGHEID/ TE LAAT KOMEN

- 10.1 Als een leerling niet aan een (deel van een) school- of eindexamen kan deelnemen, dan moet dit voor 9.00 uur 's ochtends op de dag van absentie per mail (examen.stadslyceum@o2g2.nl) gemeld worden door de wettelijk vertegenwoordiger onder vermelding van reden.
- 10.2 Een leerling die te laat komt bij een schriftelijk schoolexamen kan tot een half uur na aanvang van het schoolexamen nog worden toegelaten tot het schoolexamen. Een leerling die te laat aan een schoolexamen begint mag aan het eind van het schoolexamen niet langer doorwerken.
Een leerling die te laat komt bij andere toetsen zoals een kijk/luistertoets, mondeling, praktische opdracht mag niet meer meedoen aan deze toets en moet deze op de afsluitdag van de SE-periode inhalen.
- 10.3 Als het SE groepswerk betreft en één of meerdere leerlingen uit de groep zijn afwezig tijdens het SE dan moet het SE wel gemaakt worden door de rest van de leerlingen uit de groep, tenzij de vakdocent aangeeft dat dit niet mogelijk is.

11. ERRATA, ADDENDA EN OVERIGE ZAKEN

- 11.1 Indien blijkt dat in de loop van de cursus het PTA aangevuld moet worden met nieuwe bepalingen dan zullen deze in een erratum van het PTA worden opgenomen. Een erratum zal naar alle betreffende leerlingen gemaild worden.
- 11.2 Voor het profielwerkstuk is een apart profielwerkstukboek uitgereikt.
- 11.3 Het diploma en de cijferlijst worden ondertekend door de examensecretaris en de rector.

12. VAKKENWISSEL EN OVERSTAP VAN ATHENEUM NAAR HAVO

- 12.1 In het geval dat een leerling voor 12 februari 2023 van het voorgaande schooljaar de overstap heeft gemaakt van atheneum 4 of atheneum 5 naar havo 4, dan telt het overgangscijfer havo 4 mee voor het SE in havo 5, volgens de in het PTA genoemde percentages. Vakdocenten bepalen in overleg met de examencommissie of er ook nog toetsen die voor 12 februari 2023 afgenomen zijn ingehaald moeten worden. Bij een overstap na 14 februari 2023 telt het in havo 4 behaalde overgangscijfer niet mee voor het SE in havo 5. Voor het havo 4 cijfer wordt dan een vrijstelling gegeven.
- 12.2 Bij een overstap aan het einde van het schooljaar van atheneum naar havo 5 tellen de in atheneum behaalde cijfers van de nog niet afgesloten vakken niet mee in de examenklas. Per vak wordt gekeken en op schrift gezet welke stof er ingehaald moet worden. De vakdocent van de examenklas noteert op het formulier of de stof is ingehaald en levert dit formulier in bij de examensecretaris.
- 12.3 Bij een overstap in de loop van het schooljaar: Voor de vakken maatschappijleer en CKV moet in elk geval een eindcijfer behaald worden in Havo 4. De examencommissie bepaalt op welke manier dit eindcijfer tot stand

komt. Bij een overstap aan het einde van het schooljaar worden de eindcijfers van maatschappijleer A4 en kv A4 als SE-eindcijfer meegenomen naar havo 5.

13. REKENEN (Alleen voor havo 5 leerlingen zonder wiskunde)

- 13.1 Leerlingen havo 5 die geen examen doen in het vak wiskunde moeten het vak rekenen volgen.
- 13.2 Het resultaat van deze rekentoets telt niet mee in de slaag-zak regeling.
- 13.3 Het cijfer voor de rekentoets wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

14. EXAMENSTUKKEN

- 14.1 De opgaven, uitwerkingen en normen van schoolexamens worden na bespreking met de leerlingen door de docent bewaard tot na de definitieve vaststelling van de SE-cijfers op de in artikel 18.2 genoemde datum. Een leerling die een werkstuk van bijzondere aard na deze periode terug wil krijgen moet dat vooraf expliciet aan de docent opgeven. Het overige werk wordt vernietigd.
- 14.2 Een leerling dient zelf een (digitale) kopie te bewaren van alle praktische opdrachten, werkstukken en dossiers. Deze dienen minimaal bewaard te worden totdat de beoordeling in Magister is verschenen. Wij adviseren om deze kopieën de gehele schoolloopbaan te bewaren zodat ze op een later moment in de schoolcarrière indien noodzakelijk gebruikt kunnen worden.
- 14.3 De opgaven, de normen en de schriftelijke werkstukken van de centrale examens, worden door de examencommissie bewaard tot tenminste 6 maanden na afloop van het eindexamen. Gedurende die periode hebben leerlingen recht op inzage. Een leerling die een werkstuk van bijzondere aard na deze periode terug wil krijgen moet dat vooraf expliciet aan de docent opgeven. Het overige werk wordt vernietigd.
- 14.4 Beoordeeld centraal examenwerk kan gedurende de bewaarperiode worden ingezien door leerlingen. De behaalde score is door eerste en tweede corrector vastgesteld en staat niet ter discussie.
- 14.5 De organisatie van de inzage van het examenwerk is in handen van de examensecretaris. Deze bepaalt hoe en wanneer de examens ingezien kunnen worden en wie er bij de inzage aanwezig zijn.

15. MAATWERK EXAMEN

- 15.1 Leerlingen die vervroegd examen willen doen in één of meerdere vakken moeten dit voor 1 oktober van het betreffende schooljaar schriftelijk aangeven bij de examencommissie. Het verzoek moet gesteund worden door of de vakdocent of de teamleider.
- 15.2 Leerlingen die doubleren en daardoor een vrijstelling willen voor één of meerdere reeds afgesloten vakken dienen daarvoor uiterlijk 1 oktober een schriftelijk verzoek in bij de examensecretaris. De vrijstelling kan pas verleend worden nadat er een controle heeft plaatsgevonden dat het vak daadwerkelijk is afgesloten.
- 15.3 Leerlingen die examen willen doen in een vak op een hoger niveau, moeten daarvoor voor 1 oktober een schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie. Deze beoordeelt dit verzoek in samenspraak met teamleider en vakdocent.
- 15.4 Leerlingen die gespreid examen willen doen, dienen daarvoor in overleg met de mentor een verzoek in bij de examencommissie. Dit verzoek moet voorzien zijn van een uitgebreide toelichting.

16. EXAMENREGLEMENTEN

- 16.1 Het officiële landelijke eindexamenbesluit VWO/HAVO/VMBO waarop dit Programma van Toetsing en Afsluiting gebaseerd is, is terug te vinden op www.examenblad.nl
- 16.2 Het examenreglement van de Openbaar Onderwijs Groningen waarop dit Programma van Toetsing en Afsluiting gebaseerd is, is op de website terug te vinden.

17. EXAMENSECRETARIS EN EXAMENCOMMISSIE

- 17.1 De examensecretaris is een door de rector aangewezen personeelslid van de school. De examensecretaris is het eerste aanspreekpunt voor zaken die met het (eind)examen te maken hebben.
- 17.2 Tot het takenpakket van de examensecretaris behoren in elk geval de volgende zaken:
  - De examensecretaris ondersteunt de directeur bij het organiseren en afnemen van het eindexamen en bij de uitvoering van het examenreglement en het PTA).
  - De examensecretaris en de directeur tekenen beiden de overzichten en de resultaten van het schoolexamen die worden verstrekt aan de examenkandidaten.
  - De examensecretaris en de directeur stellen de uitslag van het eindexamen vast.
  - De examensecretaris en de directeur stellen de uitslag vast van het deel van het eindexamen in het geval van een gespreid examen dat na het eerste jaar van het gespreid examen is gedaan.
  - De examensecretaris en de directeur tekenen de diploma's en de cijferlijsten.
  - De examensecretaris maakt deel uit van de examencommissie.
  - De examensecretaris is verantwoordelijk voor het organiseren, afnemen en administratief afhandelen van het centrale examen.
- 17.3 In september van elk jaar installeert de rector de examencommissie voor dat lopende schooljaar. Voor het examenjaar 2022-2023 bestaat de examencommissie van het H.N. Werkman Stadslyceum uit: Margreet Bijker (onderwijskundig teamleider), Bas de Niet en Ingrid Veening (examensecretaris)
- 17.4 De examensecretaris is een door de rector aangewezen personeelslid van de school. De examensecretaris is het eerste aanspreekpunt voor zaken die met het (eind)examen te maken hebben.
- 17.5 De examencommissie heeft (onder andere) de volgende taken:
  - Behandelen van verzoeken van leerlingen voor bijzondere maatregelen bij een schoolexamen, wegens persoonlijke omstandigheden van de leerling. Deze verzoeken moeten schriftelijk en tijdig worden ingediend bij de examencommissie.
  - Behandelen van verzoeken van leerlingen voor vrijstelling of ontheffing.
  - Behandelen van verzoeken voor het vervroegd afleggen van het examen in één of meerdere vakken, deze verzoeken moeten voor 1 oktober van het lopende schooljaar schriftelijk bij de examencommissie worden ingediend.
  - Behandelen van verzoeken om voor één of meerdere vakken examen af te leggen op een hoger niveau, deze verzoeken moeten voor 1 oktober van het lopende schooljaar schriftelijk bij de examencommissie worden

- ingediend.
  - Behandelen van klachten van leerlingen over de omstandigheden waaronder een schoolexamen of toets is afgelegd, een klacht moet binnen 24 uur na afname van de toets schriftelijk bij de examencommissie worden ingediend.
  - Het adviseren van de rector met betrekking tot de afhandeling van onregelmatigheden.
  - Het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering
  - Het opstellen van een voorstel voor het examenreglement en het PTA
  - Het borgen van het afsluitende karakter van het schoolexamen
  - Het opstellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot de beoordeling van het schoolexamen.
- 17.6 De examensecretaris en de examencommissie zijn per mail te bereiken via het mailadres: examen.stadslyceum@o2g2.nl
- 17.7 Verzoeken aan de examencommissie moeten tijdig worden ingediend, zodat de examencommissie tijd heeft om het verzoek goed te beoordelen.
- 17.8 Alleen leerlingen, ouders/ verzorgers van leerlingen en personeelsleden van het H.N. Werkman Stadslyceum kunnen een verzoek indienen bij de examencommissie.

18. CENTRAAL EXAMEN

- 18.1 Instructies voor het centraal landelijk eindexamen, informatie over de uitslagdatum, het moment van de diploma-uitreiking enz. worden schriftelijk meegedeeld aan de leerlingen in de aprilmededelingen voor leerlingen. De aprilmededelingen verschijnen tijdens of direct na de laatste SE-periode.
- 18.2 Aanwezigheid bij de exameninformatiebijeenkomst op dinsdag 18 april 2023 is verplicht. Op deze dag verstrekt de examensecretaris namens de rector een overzicht van de eindcijfers voor de SE's en het PWS. Met het oog op uitwisseling van de schoolexamencijfers met de inspectie is bezwaar aantekenen tegen deze schoolexamencijfers mogelijk tot dinsdag 18 april 2023 14.30 uur. Als er op dat moment geen bezwaar is aangetekend tegen de schoolexamencijfers, dan gaat de school er vanuit dat een leerling akkoord gaat met de cijfers.
- 18.3 Het cijfer van het CE wordt in 1 decimaal nauwkeurig gegeven. Het eindcijfer wordt berekend als het rekenkundig gemiddelde van het eindcijfer SE en het cijfer CE en vervolgens afgerond op een cijfer zonder decimalen. De afronding gaat in dit geval als volgt:
- .49 of minder wordt naar beneden afgerond;
  - .50 of meer wordt naar boven afgerond.
  - Voorbeeld: 6,45 wordt 6; 6,50 wordt 7.
- 18.4 Een leerling mag pas deelnemen aan het CE als aan alle verplichtingen is voldaan die in het PTA vermeld zijn:
- voor alle vakken (incl. combinatiecijfer) moet een eindresultaat SE zijn behaald
  - handelingsdelen voor alle vakken moeten zijn afgerond
  - alle LOB-activiteiten moeten zijn afgerond
- 18.5 Een leerling is voor het eindexamen havo geslaagd indien de volledige lijst van eindcijfers aan de volgende voorwaarden voldoet:
- de cijfers die gehaald zijn op de CE-toetsen zijn gemiddeld voldoende
  - van de vakken Nederlands, Engels en wiskunde mag er maximaal één onvoldoende zijn en het eindcijfer voor dit onvoldoende vak moet dan minstens een vijf zijn.
  - alle eindcijfers zijn voldoende, of:
    - 1 x 5 en de overige eindcijfers 6 of hoger, of:
    - 1 x 4 en minstens 2 punten compensatie op de overige vakken, of:
    - 2 x 5 en minstens 2 punten compensatie op de overige vakken, of
    - 1 x 4 en 1 x 5 en minstens 3 punten compensatie.
  - lo moet beoordeeld zijn met voldoende of goed
  - de afzonderlijke eindcijfers voor maatschappijleer, ckv en het profielwerkstuk moeten gelijk zijn aan een 4 of hoger.
  - Leerlingen die geen examens doen in wiskunde moeten de rekentoets gemaakt hebben.
- 18.6 Elke leerling heeft na de eerste uitslagbepaling het recht om in het eerstvolgende tijdvak voor één vak deel te nemen aan het CE. In dat vak moet wel examen afgelegd zijn in de eerste periode.
- 18.7 Een leerling die, om een geldige reden, één of meerdere examens in het eerste tijdvak mist, mag deze vakken inhalen tijdens het tweede tijdvak (juni), voor zover het examenrooster dat toelaat; indien nodig kan worden uitgeweken naar het derde tijdvak in augustus.
- 18.8 Een leerling die deel wil nemen aan een herkansing van het centraal examen of één centraal examen in moet halen moet zich uiterlijk donderdag 15 juni 2023 23.59 uur via Magister aanmelden voor dit inhalen/herkansen. Leerlingen die meerdere examens in moeten halen of een examen in moeten halen en een ander vak willen herkansen moeten voor donderdag 15 juni 2023 23.59 uur contact opnemen met de examensecretaris via examen.stadslyceum@o2g2.nl.
- 18.9 Als een leerling afziet van herexamen of zich niet tijdig opgeeft, wordt de eerste uitslag automatisch de definitieve uitslag.
- 18.10 Alleen op basis van de definitieve uitslag kunnen diploma's en cijferlijsten worden uitgereikt. Leerlingen die herexamen doen moeten dus wachten tot de resultaten van het herexamen bekend gemaakt zijn, voor ze zulke documenten kunnen krijgen.
- 18.11 De herexamens worden afgenomen in de periode die in dit PTA is vermeld.
- 18.12 De slaag/zakregeling na herexamen is dezelfde als bij het eerste tijdvak.
- 18.13 Indien een leerling gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van eindexamen in een vak op hoger niveau dan het niveau van de schoolsoort van inschrijving, stelt de directeur de leerling in de gelegenheid in dat vak alsnog het eindexamen af te leggen van die schoolsoort.
- 18.14 Indien een leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet wordt bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.

19. VOORBEHOUD

- 19.1 In bijzondere omstandigheden kan op onderdelen van het Programma van Toetsing en Afsluiting worden afgeweken, zulks ter beoordeling van de examencommissie. In dat geval zullen betrokkenen zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld worden.
- 19.2 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet zal de rector met inachtneming van de landelijke en gemeentelijke regelingen, beslissingen nemen.

Namens de examencommissie,

I.M. Veening,
examensecretaris H.N. Werkman Stadslyceum
examen.stadslyceum@o2g2.nl

CENTRAAL EXAMEN 2023 havo

Rooster Centraal Schriftelijk Examen 1^e tijdvak

Eerste tijdvak 2023 centrale examens

	havo
Donderdag 11 mei 2023	09.00 – 12.00 filosofie
	13.30 – 16.30 scheikunde
Vrijdag 12 mei 2023	
	13.30 – 16.30 Nederlands
Maandag 15 mei 2023	09.00 – 12.00 geschiedenis
	13.30 – 16.30 biologie
Dinsdag 16 mei 2023	
	13.30 – 16.00 Engels
Woensdag 17 mei 2023	09.00 – 11.30 Duits
	13.30 – 16.30 bedrijfseconomie
Maandag 22 mei 2023	
	13.30 – 16.00 Frans
Dinsdag 23 mei 2023	09.00 – 12.00 kunst beeldend, kunst muziek en kunst dans
	13.30 – 16.30 wiskunde A, B
Woensdag 24 mei 2023	
	13.30 – 16.30 economie
Donderdag 25 mei 2023	
	13.30 – 16.30 natuurkunde
Vrijdag 26 mei 2023	
	13.30 – 16.30 aardrijkskunde

Rooster Centraal Schriftelijk Examen 2^e tijdvak (herexamen en inhaal)

In maart 2023 wordt bekendgemaakt op welke dagen en tijdstippen de centrale examens in het tweede tijdvak worden afgenomen.

De examenafname van de aangewezen vakken door de staatsexamencommissie zal op 22 juni 2023 plaatsvinden. Het besluit welke vakken dit zijn wordt in maart 2023 gepubliceerd.

De examens van het 2^e tijdvak vinden plaats vanaf maandag 19 juni 2023.

Inleiding

Bij alle toetsen kunnen punten voor stijl- en spelfouten afgetrokken worden.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (6A + 5C + 5D + 4H4) / 20$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Schrijfvaardigheid		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Leerlingen schrijven een beschouwing. Het onderwerp wordt door de docent aangeleverd.
Tijdsduur:	120 min		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	C en D		
Weefactor:	6		
C	Literatuur: proza		
Moment:	SE 2	Leerstof:	De leerlingen lezen vier boeken van de literatuurlijst in groepen van drie of vier. De literatuurgeschiedenis uit Nieuw Nederlands wordt behandeld. Het geheel wordt afgesloten met een groepsdiscussie en presentatie d.m.v. een mondeling examen.
Tijdsduur:	60 min.		Ook de literatuur van H4 behoort tot de examenstof en kan bevroegd worden.
Wijze van toetsing:	Mondeling		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	B, D, E1, E2 en E3		
Weefactor:	5		
D	Argumentatieleer, leesvaardigheid en woordenschat		
Moment:	SE 3	Leerstof:	We behandelen leesvaardigheid, argumentatieleer en woordenschat uit Nieuw Nederlands.
Tijdsduur:	120 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Bij deze toets mag het woordenboek niet gebruikt worden bij het onderdeel Woordenschat.
Eindtermen:	D en A1, A2 en A3		
Weefactor:	5		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	4		

Inleiding

We will focus on the following skills: speaking, reading, writing, watching/listening and literature.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (2A + 2C + 2CD + 3D + H4) / 10$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Literature test		
Moment:	SE 1	Leerstof:	The examination is about the 2 books you have read and the final product.
Tijdsduur:	20 min.		
Wijze van toetsing:	Mondeling		No dictionary allowed.
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein E, subdomein E1, E2		
Weefactor:	2		
C	Writing test		
Moment:	SE2	Leerstof:	You will have to write an argumentative essay as practised during class.
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Dictionary allowed
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein D, Subdomein D1		
Weefactor:	2		
CD	Watching and listening test		
Moment:	direct na SE 2	Leerstof:	CITO watching and listening test.
Tijdsduur:	75 min.		
Wijze van toetsing:	Kijk- en luistertoets		No dictionary allowed.
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein B		
Weefactor:	2		
D	Presentation and discussion		
Moment:	SE 3	Leerstof:	speaking consists of 2 parts: 1: video (50%) 2: oral assesment of theme (50%)
Tijdsduur:	20 min.		
Wijze van toetsing:	Mondeling		
Herkansing:	Nee		No dictionary allowed.
Eindtermen:	Domein D, subdomein D1		
Weefactor:	3		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Moderne wiskunde Havo A deel 2: hoofdstuk 9, 10 en vaardigheden 5

Moderne wiskunde Havo A deel 3: Hoofdstuk 11, 12, 13, 14 en vaardigheden 6, 7

Tijdens de toetsen is alleen het gebruik van een grafische rekenmachine toegestaan.

Het gebruik van een gewone rekenmachine is niet toegestaan.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + D + H4) / 4$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Functies en verdelingen		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo A deel 2
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 9: Lineaire en exponentiële functies
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 10: Verdelingen
Herkansing:	Ja		Vaardigheden 5
Eindtermen:	A1, A2, A3, B1, C1, C4, C5, D, E3		
Weefactor:	1		
C	Formules en rekenen		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo A deel 3
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 11: Allerlei formules
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 12: Toegepast rekenen
Herkansing:	Ja		Vaardigheden 6
Eindtermen:	A1, A2, A3, B1, B2, C1, C4, C5, D, E3		en herhalen leerstof SE1
Weefactor:	1		
D	Data en formules herleiden		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo A deel 3
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 13: Conclusies uit data
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 14: Formules herleiden
Herkansing:	Ja		Vaardigheden 7
Eindtermen:	A1, A3, B1, B2, C1, C2, C4, C5, D, E1, E2, E3, E4		en herhalen leerstof SE1 en SE2
Weefactor:	1		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Moderne wiskunde Havo B deel 2: hoofdstuk 9, 10, 11 en vaardigheden 5, 6

Moderne wiskunde Havo B deel 3: Hoofdstuk 12, 13, 14 en vaardigheden 7

Tijdens de toetsen is alleen het gebruik van een grafische rekenmachine toegestaan. Het gebruik van een gewone rekenmachine is niet toegestaan.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + D + H4) / 4$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Afstanden, hoeken en functies		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo B deel 2
Tijdsduur:	120 minuten		Hoofdstuk 9: Afstanden en hoeken
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 10: Functies bewerken
Herkansing:	Ja		Vaardigheden 5
Eindtermen:	A1, A2, A3, B1, C1, C2		
Weefactor:	1		
C	Differentiëren en goniometrische functies		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo B deel 2
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 11: Differentiëren
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Vaardigheden 6
Herkansing:	Ja		Moderne Wiskunde 12e editie, havo B deel 3
Eindtermen:	A1, A2, A3, B4, D2, D3, D4		Hoofdstuk 12: Goniometrische functies
Weefactor:	1		en herhalen leerstof SE1
D	Cirkels en verbanden		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Moderne Wiskunde 12e editie, havo B deel 3
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 13: Cirkels
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 14: Verbanden
Herkansing:	Ja		Vaardigheden 7
Eindtermen:	A1, A2, A3, B1, B3, C1, C2		en herhalen leerstof SE1 en SE2
Weefactor:	1		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		

Inleiding

De volgende onderdelen worden in Havo 5 getoetst:

Schrijfvaardigheid

Leesvaardigheid

Literatuur

Spreekvaardigheid

Kijk- en Luistervaardigheid

Idioomverwerving

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + CD + D + H4) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A Schrijfvaardigheid en examenvoculaire

Moment: SE 1

Leerstof:

Je schrijft een (formele en/of informele) mail of brief waarin je laat zien dat je je schriftelijk kan uitdrukken in de Franse taal.

Tijdsduur: 150 min.

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

Eindtermen: Schrijfvaardigheid D

Weefactor: 1

We gebruiken hiervoor het materiaal van Grandes Lignes en ander materiaal (wordt door de docent uitgedeeld).

Daarnaast wordt er ook eindexamenidioom getoetst. Je mag een woordenboek en een grammatica kaart gebruiken bij het schrijven van de mail of brief.

Bij eindexamenvoculaire: geen woordenboek erbij

Bij de mail/brief: wel een woordenboek erbij

C Spreekvaardigheid

Moment: SE 2

Leerstof:

Tijdens het mondeling presenteer je een Frans artikel en je krijgt hier vragen over. Tevens bereid je een aantal thema's/dialogen voor. We gebruiken voor de voorbereiding Franse artikelen uit tijdschriften, kranten of van Internet. De thema's/ dialogen komen uit Grandes Lignes en de docent deelt ook materiaal uit voor het mondeling.

Tijdsduur: 30 min.

Wijze van toetsing: Mondeling

Herkansing: Nee

Eindtermen: Gespreksvaardigheid C

Weefactor: 1

Geen woordenboek erbij.

CD Kijk- en luistervaardigheid

Moment: direct na SE 2

Leerstof:

Je krijgt een kijk-en luistertoets van het CITO en we gaan hiervoor oefenen met oude CITO luistertoetsen en Grandes Lignes luistermateriaal. Ook kun je oefenen met 'le journal en français facile' op www.rfi.fr

Tijdsduur: 90 min.

Wijze van toetsing: Kijk- en luistertoets

Herkansing: Ja

Eindtermen: Kijk- en luistervaardigheid B

Weefactor: 1

Geen woordenboek erbij.

Havo 5 Stadslyceum

Fransen taal en literatuur

D
Literatuur en examenvocabulaire
Moment: SE 3
Leerstof:
Tijdsduur: 150 min.
Wijze van toetsing: Schriftelijk
Herkansing: Ja
Eindtermen: Literatuur E
Weegfactor: 1

Je leest twee Franse boeken en krijgt hier een literatuurtoets over. Hier krijg je ook een stukje literatuurgeschiedenis bij. De boeken krijg je van je docent en we gebruiken ook het literatuurboek van Grandes Lignes.
Daarnaast wordt er ook examenidoom getoetst.

Geen woordenboek erbij.

H4
Eindcijfer H4
Moment:
Leerstof:
Tijdsduur:
Wijze van toetsing:
Herkansing: Nee
Eindtermen:
Weegfactor: 1

Inleiding

Conform het examenprogramma moderne vreemde talen en literatuur worden de domeinen literatuur, kijk- en luistervaardigheid en gespreksvaardigheid in de schoolexamens getoetst. Het domein schrijfvaardigheid is in H4 afgerond en telt mee in het eindcijfer H4. Het domein leesvaardigheid wordt op het CE (Centraal Examen) getoetst.

Je hebt naast Neue Kontakte een schrift nodig.

Bij de schriftelijke toetsen mag je een Nederlands woordenboek gebruiken.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (4A + 2C + 5CD + 5D + 4H4) / 20$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Literatuur		
Moment:	SE 1	Leerstof:	De kennis van twee boeken/bundels wordt getoetst tijdens het SE. Tijdens het SE mag geen gebruik worden gemaakt van een D-N, D-D en/of N-D woordenboek.
Tijdsduur:	90 min		De boeken worden gedeeltelijk in de klas behandeld maar moeten thuis zelfstandig grondig worden gelezen.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein E1		
Weefactor:	4		
C	Lezen + idioom		
Moment:	SE 2	Leerstof:	In de les wordt met leesteksten geoefend. Tijdens het SE2 lezen worden 1 keer 6 teksten en examenidioom getoetst.
Tijdsduur:	120 min.		Tijdens periode 1 en 2 worden in de vakles 3 leestoetsen afgenomen, waarvan de hoogste 2 cijfers tellen.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein E		
Weefactor:	2		
CD	Kijk- en luistervaardigheid+ idioom		
Moment:	direct na SE2	Leerstof:	In de les wordt met kijk-luistertoetsen geoefend. Het is heel belangrijk om daarnaast ook thuis regelmatig te oefenen (TV en internet).
Tijdsduur:	75 min.		Tijdens het SE en de idioom toets mag geen gebruik worden gemaakt van een D-N, D-D en/of N-D woordenboek.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein B		
Weefactor:	5		
D	Gespreksvaardigheid + idioom		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Toetsing van de onderdelen "Spreken" en "Gesprekken voeren". De basis zijn o.a. de Redemittel en spreekopdrachten uit Neue Kontakte+ filmpjes van ZDF + artikelen.
Tijdsduur:	20 min.		Tijdens het SE en de idioom toets mag geen gebruik worden gemaakt van een D-N, D-D en/of N-D woordenboek.
Wijze van toetsing:	Mondeling		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein C1, C2 en F		
Weefactor:	5		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	Het domein schrijfvaardigheid D1 en D2 is in H4 afgerond en telt via dit cijfer mee voor het eindexamenjaar.
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	4		

Inleiding

In Havo 5 wordt toegewerkt naar het Centraal Examen. Eerst wordt sociale filosofie behandeld, de tweede jaarhelft wordt gewerkt met het eindexamencahier.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (3A + 2C + 3D + 2H4) / 10$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Sociale filosofie en Democratie		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Durf te denken! Hoofdstuk 5 + Denken over democratie hoofdstuk 1.
Tijdsduur:	120 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein D, subdomeinen D1, D2, D3		
Weefactor:	3		
C	Democratie en zelfontplooiing		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Toets over de hoofdstukken 2 en 3 van Denken over democratie.
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Subdomeinen A1 en A2, subdomein B2, subdomein C3; in relatie tot het examenonderwerp		
Weefactor:	2		
D	Voorwaarden en grenzen van democratie		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boek: Denken over democratie hoofdstuk 4, 5 en 6. In combinatie met hoofdstuk 1 t/m 3.
Tijdsduur:	120 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Subdomeinen D2, D3, C3, B2, B3 in relatie tot het examenonderwerp		
Weefactor:	3		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	2		

Inleiding

We bereiden je voor op het Centraal Eindexamen. Er zijn drie brede onderwerpen: de historische contexten. Verder leer je de kenmerkende aspecten op een algemener niveau herkennen en uitleggen aan de hand van onbekende voorbeelden.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + 2D + H4) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Het Britse Rijk		
Moment:	SE 1	Leerstof:	HC Het Britse Rijk 1585-1900
Tijdsduur:	90 min		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Alle kenmerkende aspecten tijdvak 5-8
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	A, B		
Weefactor:	1		
C	Duitsland		
Moment:	SE 2	Leerstof:	HC Het Britse Rijk 1585-1900
Tijdsduur:	120 min		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		HC Duitsland in Europa 1918-1991
Herkansing:	Ja		Alle kenmerkende aspecten tijdvak 5-10
Eindtermen:	A, B		
Weefactor:	1		
D	Historische contexten en kenmerkende aspecten		
Moment:	SE 3	Leerstof:	HC Het Britse Rijk 1585-1900
Tijdsduur:	120 min		HC Duitsland in Europa 1918-1991
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		HC Nederland 1948-2008
Herkansing:	Ja		De kenmerkende aspecten van tijdvakken 5-10
Eindtermen:	A, B		
Weefactor:	2		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		

Inleiding

Dit jaar komende de volgende onderwerpen aan bod:

- Wereld Globalisering
- Aarde: Exogene en endogene processen
- Gebieden: Brazilië
- De volgende stof uit Havo 4 wordt herhaald: herhaling Wereld, leefomgeving en systeem aarde.

De volgende stof uit het havo 4 boek is onderdeel van de CE-stof:

Hoofdstuk 1: paragraaf 1 t/m 6

Hoofdstuk 2: paragraaf 1 t/m 6

Hoofdstuk 3: paragraaf 1 t/m 6

Hoofdstuk 4: paragraaf 1 t/m 6.

Gebruik atlas bij SE is toegestaan.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (5A + 5C + 4D + 5H4 + PO) / 20$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	WERELD: Globalisering		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Hoofdstuk 1, hoofdstuk 4, paragraaf 6.3, paragraaf 6.4 en aantekeningen.
Tijdsduur:	120 min.		Gebruik atlas is toegestaan.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	B1 - B2 - B3 - E1 - E2		
Weefactor:	5		
C	AARDE: Endogene en exogene processen		
Moment:	SE 2	Leerstof:	hoofdstuk 2, hoofdstuk 5 en aantekeningen.
Tijdsduur:	120 min.		Gebruik atlas is toegestaan.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	C1 - C2 - C3		
Weefactor:	5		
D	GEBIEDEN: Brazilië		
Moment:	SE 3	Leerstof:	hoofdstuk 3, paragraaf 6.1 en paragraaf 6.2
Tijdsduur:	120 min.		Gebruik atlas is toegestaan.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	D1 - D2		
Weefactor:	4		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	5		
PO	Praktische opdracht: paragraaf 3.7 t/m 3.11		
Moment:	week voor SE3	Leerstof:	Opdracht gaat over de SE-stof van hoofdstuk 3.
Tijdsduur:	30 SLU		De opdracht moet een week voor SE3 ingeleverd worden.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	D1, D2, E1, E2		
Weefactor:	1		

Inleiding

Leerlingen die geen examen doen in wiskunde A of B moeten het vak rekenen volgen. Bij het vak rekenen is aandacht voor de 4 domeinen van het vak: Getallen, Verhoudingen, Meten en meetkunde, Verbanden. Over elk van de domeinen heb je in havo 4 al een deoltoets kunnen maken. Als je deze deoltoets toen hebt gemaakt dan hoef je de toets niet opnieuw te maken in havo 5. je mag dan nog wel voor elke deoltoets een herkansing maken. Bij herkansen telt het hoogste cijfer.

Om te kunnen slagen moet je een eindcijfer hebben voor het vak rekenen. Het behaalde cijfer voor rekenen telt niet mee in de slaag zak regeling. Het cijfer voor rekenen wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

Schoolexamens

Het eindcijfer voor rekenen is gelijk aan het SE-cijfer voor rekenen

$$SE = (3A + 3C + 2CD + 2D) / 10$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Getallen		
Moment:	voor herfstvak.	Leerstof:	Je maakt op de computer een toets over het domein "Getallen".
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Digitaal		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Getallen		
Weegfactor:	3		
C	Verhoudingen		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Je maakt op de computer een toets over het domein "Verhoudingen".
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Digitaal		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Verhoudingen		
Weegfactor:	3		
CD	Meten en meetkunde		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Je maakt op de computer een toets over het domein "Meten en meetkunde".
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Digitaal		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Meten en meetkunde		
Weegfactor:	2		
D	Verbanden		
Moment:	februari 2022	Leerstof:	Je maakt op de computer een toets over het domein "Verbanden".
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Digitaal		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Verbanden		
Weegfactor:	2		

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Pulsar Leerboek HAVO 4 hoofdstukken 1, 2, 3, 5, 7, 8 en 9

Pulsar Leerboek HAVO 5 hoofdstukken 10 t/m 16

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + D + H4 + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Mechanica en Energie		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Boek:
Tijdsduur:	120 min.		Pulsar hoofdstukken 1, 2, 7, 8 & 11
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een rekenmachine (geen grafische).
Eindtermen:	Subdomeinen A, C1 en C2		
Weefactor:	1		
C	Golven, straling, zonnestelsel en heelal, aarde & klimaat		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Boek:
Tijdsduur:	120 min.		Pulsar hoofdstukken 5, 10, 15 en 16.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een rekenmachine (geen grafische).
Eindtermen:	Subdomeinen A, B1, B2, E1 en E2		
Weefactor:	1		
D	Elektriciteit, Stoffen & Materialen, Communicatie en Medische Beeldvorming		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boek:
Tijdsduur:	120 min.		Pulsar hoofdstukken 3, 9, 12, 13 en 14
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een rekenmachine (geen grafische).
Eindtermen:	Subdomeinen A, B2, D1, D2 en G1		
Weefactor:	1		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		
PO	Praktische opdracht		
Moment:	week 51	Leerstof:	Praktisch en schriftelijk examen. Leerlingen voeren begeleid een practicum uit en verwerken de resultaten binnen de theoretische context.
Tijdsduur:	120 min		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Subdomeinen A en I		
Weefactor:	1		

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:
Chemie 4 Havo en 5 Havo (6e editie)

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + D + H4 + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Atomen, molekulen, stoffen, chemisch rekenen		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Boek: Chemie 4 Havo 7-de editie
Tijdsduur:	120 min.		Basis, Hoofdstuk 1: Atoombouw en binding,
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Hoofdstuk 2: Koolstofchemie, Hoofdstuk 3: Zouten,
Herkansing:	Ja		Hoofdstuk 4: Chemisch rekenen, Hoofdstuk 5:
Eindtermen:	A1, A2, A3, A5, A7, A8, A10, A11, A13, B		Mengen en oplossen
Weegfactor:	1		Binas en gewone rekenmachine zijn toegestaan tijdens de toets.
C	Zuur en basen, redox, energie en reactiesnelheid, evenwichten		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Boek: Chemie 5 Havo 7-de editie
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 6: Zuren en basen, Hoofdstuk 7:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Onderzoek, Hoofdstuk 8: Energie en
Herkansing:	Ja		reactiesnelheid, Hoofdstuk 9: Procestechologie,
Eindtermen:	A1, A2, A3, A5, A7, A8, A10, A11, A13, A		Hoofdstuk 11: Redox
Weegfactor:	1		Inclusief de stof van de voorgaande hoofdstukken. Binas en gewone rekenmachine zijn toegestaan tijdens de toets.
D	Koolstofchemie-breed		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boek: Chemie 4 Havo 7-de editie
Tijdsduur:	120 min.		Hoofdstuk 2: Koolstofchemie en Hoofdstuk 5:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Mengen en oplossen
Herkansing:	Ja		Chemie 5 Havo 7-de editie
Eindtermen:	A6, A12, A14, A15, B1, B2, B4, C5, 7, 8, D3		Hoofdstuk 10: Biochemie, Hoofdstuk 12:
Weegfactor:	1		Kunststoffen, Hoofdstuk 13: Groene chemie
			Inclusief de stof van de voorgaande hoofdstukken. Binas en gewone rekenmachine zijn toegestaan tijdens de toets.
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	A1, A2, A8, A10, A11, A12, B1 t/m 5, C1, C2, C4, C7, E1, F3		
Weegfactor:	1		
PO	Praktische Opdracht		
Moment:	periode 1 en 2	Leerstof:	Dit PO is een verzameling van een of twee
Tijdsduur:	5 SLU		opdrachten in de vorm van meetbrieven +
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		verwerkingsbladen verslagen. Steeds gaat het om
Herkansing:	Nee		experiment gerelateerde onderdelen.
Eindtermen:	A, B, C, D		Bij twee opdrachten tellen beide PO-delen even
Weegfactor:	1		zwaar.
			Docent geeft minimaal 1 week van tevoren de voor de leerling relevante informatie.

Inleiding

Aan bod komen de boeken Havo 4 en Havo 5. Ook worden Binas en de Examenbundel gebruikt.

Bij alle onderdelen van het Schoolexamen en het Centraal Examen mogen Binas en een (niet grafische) rekenmachine gebruikt worden als hulpmiddel.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (3A + 2C + 3D + 2H4 + 2PO) / 12$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Erfelijkheid, Evolutie en Ecosystemen, soorten en relaties		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Boek, Nectar Havo 4: hoofdstuk 7 en 8
Tijdsduur:	120 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Boek, Nectar Havo 5: hoofdstuk 9 en 10
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	A12; A13; A14; B1; B2; B8; C1; C3; D1; D4; E1;		Bij de toets is het gebruik van een gewone rekenmachine en Binas toegestaan.
Weegfactor:	3		
C	Transport, gaswisseling en uitscheiding		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Boek, Nectar Havo 5: hoofdstuk 11 en 13
Tijdsduur:	90 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Bij de toets is het gebruik van een gewone rekenmachine en Binas toegestaan.
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	A9; A11; B4; B5; B6; B7; C2		
Weegfactor:	2		
D	Gezondheid, reageren, voeding, vertering en energie		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boek, Nectar Havo 4: hoofdstuk 5 en 6
Tijdsduur:	120 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Boek, Nectar Havo 5: hoofdstuk 12 en 14
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	A11; A14; A15; B3; B4; C2		Bij de toets is het gebruik van een gewone rekenmachine en Binas toegestaan.
Weegfactor:	3		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	A12; A14; A15; D3; E2; E3		
Weegfactor:	2		
PO	Placebo effect		
Moment:	periode 1	Leerstof:	Practische opdracht Placebo effect.
Tijdsduur:	3 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	A		
Weegfactor:	2		

Inleiding

De meesterproef O&O bestaat uit een keuzeproject met daarin een extra theoretische verdieping. Van de verdiepingsopdracht wordt een beoordeling voor het profielwerkstuk afgeleid.

Schoolexamens

Het cijfer van Havo 5 (PO) wordt bepaald door het cijfer van de verdieping (PO1) en het cijfer van de meesterproef (PO2).

$$PO = (PO1 + 3PO2) / 4$$

Het SE-eindcijfer wordt bepaald door het Havo 5 cijfer (PO) en het overgangscijfer van Havo 4.

$$SE = (H4 + 2PO) / 3$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	1		
PO1	Verdiepingsopdracht		
Moment:	week 6 2023	Leerstof:	De verdiepingsopdracht is een theoretisch onderzoek behorend bij de vastgestelde opdracht. De verdiepingsopdracht en de uitwerking daarvan wordt vastgesteld aan de hand van het type opdracht
Tijdsduur:	60 SLU		
Wijze van toetsing:	Verslag		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	n.v.t.		
Weefactor:	1		De verdieping wordt apart beoordeeld en telt mee als PWS cijfer
			Concept week 46 2022
PO2	Meesterproef		
Moment:	Week 10 2023	Leerstof:	De meesterproef wordt in jaarweek 10 2023 gepresenteerd aan de opdrachtgever en expert op een nader te bepalen dag(deel).
Tijdsduur:	120 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein A t/m D		In week 11 2023 publiekspresentatie.
Weefactor:	3		

Inleiding

De volgende boeken komen in Havo 5 aan bod:

Praktische economie HAVO:

Economische groei (herhaling H4)

Conjunctuur en Economisch beleid

Risico en Rendement

Heden, Verleden en Toekomst (herhaling H4)

Vraag en Aanbod (herhaling H4)

Markt en Overheid

Speltheorie

Bij alle toetsen en het CE is uitsluitend een gewone, dus niet grafische, rekenmachine toegestaan.

Bij alle toetsen is een Nederlands woordenboek toegestaan.

De domeinen B, C en K zijn afgerond in HAVO 4.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (4A + 4C + 4D + 3H4) / 15$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Risico en Rendement; Heden, Verleden en Toekomst		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Boeken:
Tijdsduur:	90 min.		Risico en Rendement; Heden, Verleden en Toekomst
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domeinen A, E, G		Gewone rekenmachine en woordenboek toegestaan tijdens de toets.
Weefactor:	4		
C	Economische groei en Conjunctuur en Economisch Beleid		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Boeken:
Tijdsduur:	90 min		Economische groei en Conjunctuur en Economisch Beleid
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Experiment Lorenz
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domeinen A, H, I, J		Gewone rekenmachine en woordenboek toegestaan tijdens de toets.
Weefactor:	4		
D	Vraag en aanbod; Markten en overheid; Speltheorie		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boeken:
Tijdsduur:	90 min.		Vraag en aanbod; Markten en overheid; Speltheorie
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Experimenten Surplus en Gevangenendilemma
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domeinen A, D, F		Gewone rekenmachine en woordenboek toegestaan tijdens de toets.
Weefactor:	4		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domeinen B en C in H4 afgerond		
Weefactor:	3		

Inleiding

Dit jaar gaan we het hebben over de volgende onderwerpen:

Domein E Marketing: Marketingbeleid, Product en Prijs, Plaats en Promotie en E-business, H21 t/m H24.

Domein F Financieel beleid: Kostensoorten, Begrote en werkelijke winst; H25 t/m H26

Break-evenanalyse, Accrual-accounting en matchingprincipe, interne verslaggeving en financiële planning, H27 t/m H30.

Domein G: Externe Verslaggeving, Regels voor de activa en de passiva, Regels winst- en verliesrekening, Liquiditeitskengetallen, cashflow en sovbiliteitskengetallen, overige kengetallen, H31 t/m H35.

Daarnaast herhalen we de stof uit havo 4 (domein A, B, C en D).

Bij alle SE's is alleen een normale rekenmachine toegestaan.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal Examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + C + D + H4) / 4$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Hoofdstuk 27 t/m 30		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Alleen een normale rekenmachine is toegestaan.
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Domein F: Break-evenanalyse, Accrual-accounting en matchingprincipe, interne verslaggeving en financiële planning, H27 t/m H30.
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein E1, E2 Marketing, Domein F1, F2 Financieel Beleid		
Weefactor:	1		
C	Hoofdstuk 21 t/m 26		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Alleen een normale rekenmachine is toegestaan.
Tijdsduur:	90 min.		Domein E Marketing: Marketingbeleid, Product en Prijs, Plaats en Promotie en E-business, H21 t/m H24.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Domein F Financieel beleid: Kostensoorten, Begrote en werkelijke winst; H25 t/m H26.
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein F1, F2 Financieel Beleid		
Weefactor:	1		
D	Hoofdstuk 31 t/m 35		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Alleen een normale rekenmachine is toegestaan.
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		Domein G: Externe Verslaggeving, Regels voor de activa en de passiva, Regels winst- en verliesrekening, Liquiditeitskengetallen, cashflow en sovbiliteitskengetallen, overige kengetallen.
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein G		
Weefactor:	1		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Afgesloten zijn de domeinen: A, B, C, D.		
Weefactor:	1		

Inleiding

De volgende onderdelen kwamen in Havo 4 aan bod:

Rechtsstaat

Parlementaire democratie

Pluriforme samenleving

Verzorgingsstaat

Schoolexamens

Het vak maatschappijleer is in havo 4 afgesloten. Het SE-eindcijfer havo 4 is tevens het SE-eindcijfer voor het vak maatschappijleer.

Elke leerling mag in havo 5 nog een herkansing maken voor maatschappijleer. Daarbij vervangt het cijfer van de herkansing het eindcijfer van havo 4. Het hoogste cijfer telt.

SE = H4

Toetsen

H4   Eindcijfer H4

Moment:

Leerstof:

Tijdsduur:

Wijze van toetsing:

Herkansing: Ja

Eindtermen:

Weegfactor: 1

Inleiding

Bij CKV werd er onderzoek gedaan en opdrachten gemaakt uit het boek "Contrast".

Schoolexamens

Het vak CKV is in havo 4 afgesloten. Het SE-eindcijfer havo 4 is tevens het SE-eindcijfer voor het vak CKV. Leerlingen die in havo 4 niet alle onderdelen hebben gedaan, zullen deze alsnog in moeten halen om een eindbeoordeling te kunnen krijgen.

Elke leerling mag in havo 5 nog een herkansing maken voor CKV. Daarbij vervangt het cijfer van de herkansing het eindcijfer van havo 4.

SE = H4

Toetsen

H4   Eindcijfer H4

Moment:

Leerstof:

Tijdsduur:

Wijze van toetsing:

Herkansing: Ja

Eindtermen:

Weegfactor: 1

Inleiding

Dit kunstvak volg je in combinatie met een praktijkvak: kunst muziek, kunst dans en/of kunst beeldend. Naast het blokkur praktijk heb je één uur in de week theorie over de ontwikkelingen in de beeldende kunst, muziek, dans, film en het theater. Praktijk en theorie samen vormen één cijfer op je eindlijst. Het centraal examen gaat over Burgerlijke cultuur, cultuur van het moderne en massacultuur in de 20e eeuw. Dit kunstvak volg je in combinatie met een praktijkvak kunst muziek, kunst dans en/of kunst beeldend. Je gaat verbanden leggen tussen kunst en cultuur en de maatschappij (domein A Vaardigheden), vanuit verschillende invalshoeken (domein B Invalshoeken voor reflectie). SE- onderwerpen in havo 5 zijn de hofcultuur, cultuur van het moderne en massacultuur. Examen 2023 H5, H8, H9.

Schoolexamens

Het SE-cijfer is een combinatie van je praktijkvak met kunst algemeen.

Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

SE = zie formule bij praktijkvak

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

A	Kunstanalyse + massacultuur		
Moment:	SE1	Leerstof:	Hoofdstuk 9 over Massacultuur van De Bespiegeling en het onderdeel "Begrippen kunstbeschouwing" uit het werkboek van De Bespiegeling.
Tijdsduur:	90 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein A, B, C		
Weefactor:	2		
C	Burgerlijke cultuur		
Moment:	SE2	Leerstof:	H5 van de Bespiegeling. Burgerlijke cultuur van Nederland in de 17e eeuw.
Tijdsduur:	90 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein A, B, C		
Weefactor:	2		
D	Burgerlijke cultuur van Nederland 17e eeuw, Modernisme en massacultuur		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Boek 'De Bespiegeling': hoofdstuk 5, 8 en 9
Tijdsduur:	90 minuten		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	Domein A, B en C		
Weefactor:	2		
PO	Opdrachten bij excursie		
Moment:	oktober2022	Leerstof:	Boek `de Bespiegeling` en 'Zienderogen Kunst' (beeldende begrippen)
Tijdsduur:	10 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		Inleveren opdrachten en verslag van de excursie twee weken na de datum van de excursie.
Eindtermen:	Domein A, B en C		
Weefactor:	2		

Inleiding

Domein A: Vaktheorie

Domein B Praktijk

Domein C: Oriëntatie op studie en beroep

Dit kunstvak is een combinatie van praktijk en theorie. Je werkt eens per week een blokkur aan werkstukken (2d en 3d) in alle mogelijke materialen en technieken, dus ook de nieuwe media. Hierbij is je schetsboek een belangrijk hulpmiddel. Eén uur in de week heb je theorie Kunst Algemeen over beeldende kunst, dans, film, theater en muziek. Ter afsluiting van het praktijkvak organiseer en presenteer je jouw werkstukken (samen met leerlingen die dans of muziek als examenvak hebben) tijdens een examententoonstelling.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Beeldend (SE).

Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (KUA (2A + 2C + 2D + 2PO) + KUBV (4PO1 + 5PO2 + 7PO3 + 6H4)) / 30$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weefactor:	6		
PO1	Me, myself and I (Dummie + proces + eindresultaat)		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Bij deze PO gebruik je naast de beeldende discipline ook met een andere discipline in je werk.
Tijdsduur:	19 SLU		De praktische opdracht bestaat uit een serie schetsen, plaatjes en voorstudies en het werkstuk (2D en/of 3D). In de dummy beschrijf je het gevolgde proces, reflecteer je op je eigen werk en plaats je je werk in kunsthistorisch perspectief.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein A, B en C		
Weefactor:	4		
PO2	Masterpiece (Dummie + proces + eindresultaat)		
Moment:	SE 2	Leerstof:	De praktische opdracht bestaat uit een serie schetsen, plaatjes en voorstudies en het werkstuk (2D en/of 3D). In de dummy beschrijf je het gevolgde proces, reflecteer je op je eigen werk en plaats je je werk in kunsthistorisch perspectief. De opdracht sluit je af met een eindevaluatie.
Tijdsduur:	19 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein A, B en C		
Weefactor:	5		
PO3	Muurschildering (Dummie + Proces + eindresultaat)		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Je gaat een muurschildering maken voor een locatie in de school.
Tijdsduur:	35 SLU		Voordat je begint ga je onderzoek doen naar muurschilderingen. Hierbij betrek je ook de kunstgeschiedenis. Vervolgens ga je meerdere ontwerpen maken en de muurschildering op schaal tekenen. Tot slot ga je het ontwerp overzetten op de muur.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Domein A, B en C		
Weefactor:	7		

Inleiding

Het vak Kunst Muziek is een combinatie van praktijk en theorie. Toetsing gebeurt door middel van schriftelijke toetsen, praktische opdrachten en presentaties in de klas en daarbuiten. Ter afsluiting van het praktijkvak spelen alle leerlingen op een openbare eindpresentatie.

Naast het praktijkvak Muziek volgt de leering ook het vak Kunst Algemeen, de theorie over de kunstvakken; beeldende kunst, dans, film, theater en muziek.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Muziek (SE).

Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (KUA (2A + 2C + 2D + 2PO) + KUMU (4C + 3PO1 + 2PO2 + 7PO3 + 6H4)) / 30$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

C	Muziektheorie		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Toets over alle behandelde muziektheorie en luistervaardigheid in Havo 4 en 5.
Tijdsduur:	90 min.		
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
Eindtermen:	A1, A2 en A3		
Weegfactor:	4		
H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:			
Weegfactor:	6		
PO1	Componeeropdracht		
Moment:	SE 1	Leerstof:	Maken van een eigen compositie in samenwerking met andere muzikanten.
Tijdsduur:	20 SLU		Presenteren van deze compositie aan de klas.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		Reflecteren op het proces en resultaat in een klassengesprek en met behulp van een in te leveren reflectieformulier via Magister.
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	B1 en B2		
Weegfactor:	3		
PO2	Speelopdracht		
Moment:	SE 2	Leerstof:	Instuderen van een muziekstuk in samenwerking met andere muzikanten.
Tijdsduur:	20 SLU		Presenteren van dit muziekstuk aan de klas.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		Reflecteren op het proces en resultaat in een klassengesprek en met behulp van een in te leveren reflectieformulier via Magister.
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	B1 en B2		
Weegfactor:	2		
PO3	Concert		
Moment:	SE 3	Leerstof:	Presenteren van tenminste 2 stukken uit het tijdens dit schooljaar opgebouwde repertoire, waarvan minimaal 1 eigen compositie. De leerling dient min. 2 keer op het podium in een groepje te zingen of een muziekinstrument te bespelen. De leerling werkt mee aan een goed verloop van de presentatie door elkaar behulpzaam te zijn bij de presentatie zelf en actief bij te dragen met ideeën voor het programma; als ook met praktische punten van organisatie. Daarnaast nemen de leerlingen deel aan de uitvoering van een klassikaal koorstuk.
Tijdsduur:	30 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	B1		
Weegfactor:	7		

Inleiding

Het vak Kunst Dans bestaat uit twee delen: Kunst Algemeen en Kunst Dans.

Toetsing gebeurt door middel van een schriftelijke toets, praktische opdrachten, presentaties tijdens de les en buiten de les voor publiek. Er wordt zoveel mogelijk praktisch gewerkt. De domeinen die behandeld worden zijn: dansen, vormgeven, presenteren en vaktheorie.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Dans (SE). Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (KUA (2A + 2C + 2D + 2PO) + KUDA (6PO1 + 6PO2 + 4PO3 + 6H4)) / 30$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Toetsen

H4	Eindcijfer H4		
Moment:		Leerstof:	
Tijdsduur:			
Wijze van toetsing:			
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Afgesloten zijn de domeinen: A2, A3		
Weefactor:	6		
PO1	Dansvaardigheid		
Moment:	Se week 2	Leerstof:	Je presenteert jezelf als danser aan een groot publiek in twee of meer choreografieën. Aan tenminste een choreografie heb je tevens een aandeel als maker.
Tijdsduur:	120 min		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Subdomeinen: B1, B3, C		Voorstelling op 21 februari 2023.
Weefactor:	6		
PO2	Choreograferen		
Moment:	SE week 2	Leerstof:	Je ontwerpt een solo, duet of groepschoreografie voor een grote presentatie.
Tijdsduur:	120 min.		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Subdomeinen: A1, B1, B2, B3, C		Voorstelling op 21 februari 2023.
Weefactor:	6		
PO3	Choreograferen en presenteren: solo op locatie		
Moment:	Week 41 2022	Leerstof:	Je ontwerpt een danssolo op locatie. Hierbij werk je vanuit een concept en je presenteert je eindproduct live of in de vorm van een gemonteerde dansfilm.
Tijdsduur:	10 SLU		
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		
Eindtermen:	Subdomeinen: A1, B1, B2, B3		Locatie, muziek/geluid, camera/publiek, kostuum en dans komen samen in een artistiek geheel dat jouw kwaliteit als maker en danser toont.
Weefactor:	4		

Inleiding

De volgende domeinen komen in Havo 5 aan bod:

Domein 1: Oriëntatie op leren en werken

Domein 2: Basisvaardigheden

Domein 3: Leervaardigheid in het vak LO

Domein 4: Spel

Domein 5: Turnen

Domein 6: Bewegen op muziek

Domein 7: Atletiek

Domein 8: Zelfverdediging

Elk onderdeel waarvoor je bent ingedeeld is een handelingsdeel.

Voor handelingsdelen die niet zijn afgewerkt of als onvoldoende zijn beoordeeld krijgt de leerling een vervangende opdracht van fysieke of praktische aard.

Schoolexamens

In de eindexamenklassen volgen de leerlingen Sportoriëntatie. Dit zijn 5 blokken van 2 lessen waarin verschillende sporten aan de orde komen. De leerling maakt tijdens de introductielessen zijn eigen keuzes en weet vooraf, via de ELO, waar hij/zij is ingedeeld.

De lessen moeten met een V(oldoende) of G(oed) afgesloten worden en dat kan alleen als de leerling bij minimaal 90% van de lessen aanwezig is en heeft deelgenomen. Zo niet, dan volgt een O(nvoldoende) met daaraan gekoppeld een extra opdracht van praktische en fysieke aard, en waarvan de zwaarte per leerling wordt bepaald.

Inleiding

Het H.N. Werkman Stadslyceum leidt haar leerlingen op tot positief-kritische mensen die verantwoordelijkheid nemen voor hun persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. We begeleiden leerlingen bij het verwerven van de houding, kennis en vaardigheden die vorm geven aan die brede ontwikkeling waardoor leerlingen in staat zijn keuzes te maken en richting te kiezen. We geven daarmee leerlingen een brede basis voor succes in de vervolgopleiding en het verdere leven (schoolplan H.N. Werkman Stadslyceum 2019-2023)

Onder Loopbaanoriëntatie en – begeleiding (LOB) valt alles wat school aanbiedt, en wat je zelf onderneemt, om je voor te bereiden op het maken van loopbaankeuzes. LOB op het Stadslyceum bereidt je niet alleen voor op de profiel- en studiekeuze, maar geeft een bredere oriëntatie op de eigen positie in relatie tot de (werkzame) wereld.

Binnen LOB staan de volgende vragen centraal:

- Wie ben ik?
- Wat kan ik?
- Wat wil ik en waarom?
- Hoe kom ik daar?
- Wie kan mij daarbij helpen?

Je werkt aan deze vragen en ontwikkelt je eigen loopbaancompetenties. Hierbij krijg je ondersteuning van de mentor en decaan. Je volgt elk jaar een aantal LOB-activiteiten om ervaringen op te doen. In de loop van jouw schoolcarrière bouw je een digitaal portfolio op over deze ervaringen en activiteiten. Je houdt hierin ook een plusdocument bij. Daarmee laat je zien wat jouw talenten zijn en wat jij extra hebt gedaan naast de gewone schoolresultaten.

In de bovenbouw heeft LOB deels een klassikaal (verplicht) en deels een individueel (keuze) karakter. In havo 5 besteed je minimaal 20 uur aan LOB. Stel je eigen programma samen. Een aantal activiteiten zijn verplicht. Verder vul je het aan met een eigen keuze uit de niet-verplichte activiteiten.

Dit jaar sluit je het loopbaanportfolio en plusdocument af. Bij je examenuitreiking krijg je een officieel plusdocument mee.

De volgende activiteiten zijn verplicht:

- LOB-opdrachten en digitaal portfolio; bijwerken voor 15 december en 15 april
- Mentorles met decaan over studiekeuze
- Havo-carrousel, meelopen met 3e jaars hbo-student op stageplek
- (Online) Bezoek Open Dagen (minimaal 2, maximaal 4 in je hele schoolcarrière)
- (Online) proefstuderen/meeloopdag (minimaal 1, maximaal 2)
- Afronden plusdocument (inclusief akkoord mentor/decaan)

- Definitieve plannen voor volgend jaar (vervolgstudie/tussenjaar/werken) invullen in portfolio
- Digitaal portfolio van Droomloopbaan overzetten naar eigen back-up

- Groepsgesprek studiekeuze met decaan

De volgende activiteiten zijn keuze-onderdelen. Stel je eigen keuzemenu samen.

- Individueel gesprek decaan
- Maken interessedet, bijvoorbeeld Identitest
- Beroepenvoorlichting in november
- Voorlichting door oud-leerlingen in december.
- Anders, namelijk.... (in overleg met decanaat is eigen invulling van leerling mogelijk, bijv. meelopen met beroep)

N.B. Je moet je voor 1 mei aanmelden voor een studie via studielink.nl (met een Digid). Voor studies met een decentrale selectie geldt 15 januari. Ter voorbereiding op het matchingsgesprek in het hoger onderwijs gebruik je je loopbaanportfolio.